

ЧИШКО К. О.,

аспірант, викладач кафедри адміністративної діяльності ОВС факультету № 3
(Харківський національний університет внутрішніх справ)

УДК 342.95 (477)

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

У статті розглянуто та узагальнено різні наукові підходи щодо класифікації об'єктів адміністративних деліктів. Визначено критерії поділу та проведено класифікацію об'єктів проступків, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку.

Ключові слова: об'єкт адміністративного правопорушення, забезпечення громадського порядку та громадської безпеки, кваліфікація, класифікація.

В статье рассмотрены и обобщены различные научные подходы к классификации объектов административных деликтов. Определены критерии разделения и проведена классификация объектов проступков, посягающих на общественный порядок и общественную безопасность.

Ключевые слова: объект административного правонарушения, обеспечение общественного порядка и общественной безопасности, квалификация, классификация.

The article reviewed and summarized a variety of scientific approaches to classification of objects of administrative delicts. Defined separation criteria and classification of objects misconduct, encroaching on public order and public safety.

Key words: object of an administrative offense, provision of public order and public security, qualification, classification.

Вступ. Поняття «об'єкт» розглядається у чотирьох аспектах: філософському (частина об'єктивної реальності, на яку впливає суб'єкт), соціологічному (як суспільна шкода), аксіологічному (благо чи цінність, але необхідно розуміти, що йдеться про якість цих благ) та юридичному. В останньому випадку «об'єкт» – це ті явища дійсності, які нас оточують та перебувають під охороною держави, оскільки на них можливо здійснити посягання [1, с. 122].

Звичайно існує значна кількість наукових надбань як з приводу дослідження об'єкта адміністративного правопорушення взагалі, так і у окремих сферах управлінської діяльності. Зазначені об'єкти посягання класифікуються за різними підходами та властивостями. Сфера охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки не є виключенням. Відповідно до наукових досліджень об'єктів проступків у сфері забезпечення громадського порядку та громадської безпеки в одній нормі статті може бути один, а в іншій – чотири. Значна кількість складів адміністративних правопорушень у вказаній сфері сформульовано таким чином, що крім безпосередньо громадського порядку та безпеки можна виокремити такі спеціальні відносини, як порушення вимог пожежної безпеки, вимог щодо захисту населення від шкідливого впливу, шуму, вимоги дозвільної системи тощо. Більш того, досі не надано комплексної класифікації об'єктів зазначених вище проступків, а ті, що є, різняться за своїми науковими підходами.

За таких умов деякі ознаки, які характеризують об'єкт посягання, можуть бути упущені або взагалі не встановлені, хоча й матимуть місце. Отже, існує ризик виникнення помилкового судження про відсутність об'єкта адміністративного проступку (через невідповідність рис), а в подальшому – неправильної кваліфікації протиправного діяння, як правомірного.

Даної теми у своїй науковій діяльності торкалися багато науковців, серед яких В.Б. Авер'янов, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, І.О. Галаган, І.П. Голосніченко, Т.О. Гуржій, Є.В. Додін, В.В. Зуй, А.Т. Комзюк, Д.М. Лук'янець, В.Д. Меньшагін, О.І. Остапенко, С.А. Парменов, В.Б. Росинський, О.Ю. Салманова, Ю.С. Шемшученко, інколи пропонуючи абсолютно нові підходи щодо класифікації об'єкта адміністративного делікту. Також слід відмітити відсутність поглибленого комплексного підходу дослідження об'єкта адміністративних правопорушень у сфері забезпечення громадського порядку та громадської безпеки.

Постановка завдання. Метою статті є поглиблене дослідження об'єкта посягання такої суспільної сфери життя, як громадський порядок і громадська безпека на основі існуючих класифікацій об'єкта, як складового елемента складу адміністративного правопорушення.

Результати дослідження. Об'єкт адміністративного правопорушення – це підсистема, без якої будь-яке діяння взагалі не зможе бути кваліфіковане як адміністративний делікт. Важливим є те, щоб такий об'єкт охоронявся державою, зокрема, адміністративно-деліктними нормами. Якщо об'єкт не перебуває під охороною держави, правопорушення взагалі виключається. Визначення об'єкта адміністративного проступку відіграє важливе не тільки теоретичне, а й практичне значення: він є першим елементом під час кваліфікації адміністративного делікту; за допомогою об'єкта визначається ступінь та характер суспільної небезпеки проступку, що забезпечує його практичне відмежування не тільки від інших адміністративних правопорушень, а й від однорідних злочинів [1, с. 121–122; 2, с. 159].

У вітчизняній юридичній доктрині прийнято було класифікувати об'єкт правопорушення «по вертикалі» та «по горизонталі». При чому іноді вченими-адміністративістами навіть не наводилося критеріїв поділу об'єкта на види. Класифікація об'єктів «по вертикалі» передбачає поділ об'єкта делікту на: загальний, родовий та безпосередній. Це так званий триступеневий поділ, який орієнтується на філософську схему співвідношення категорії загального, особливого та одиничного відповідно. Умовно критерій поділу можна визначити як «ступінь узагальнення». Таким чином, за ступенем узагальнення об'єкт поділяється на загальний, родовий, безпосередній. Загальним об'єктом необхідно вважати усю сукупність значних суспільних відносин, які охороняються законодавством, зокрема й адміністративним. Суспільні відносини, які окреслюють зміст загального об'єкта, не можна охарактеризувати як постійні, а тому важливо враховувати, що загальному об'єкту властиві зміни, що обумовлюються розвитком суспільства, його прогресом. Так виникають принципово нові правовідносини, які, у свою чергу, можуть потребувати охорони з боку держави. Вся сукупність суспільних відносин, що складають загальний об'єкт адміністративного правопорушення, закріплена у ст. 9 КУпАП. До неї відносяться: громадський порядок, власність, права і свободи громадян, встановлений порядок управління.

Для розуміння родового об'єкта значення відіграють певні групи правопорушень та ті критерії, за якими вони об'єднуються, ті громадські чи соціальні цінності, на які здійснюється посягання. Найчастіше групи родових об'єктів співпадають із розділами кодексів, що містяться в особливих частинах. Наприклад, у ККУ в розділі IX згруповані злочини, які посягають на громадську безпеку, а сам розділ має назву «Злочини проти громадської безпеки» або розділ XII «Злочини проти громадського порядку та моральності» об'єднує склади кримінальних правопорушень, родовим об'єктом яких є громадський порядок та моральність [3]. Такі ж згруповані адміністративні правопорушення є в Особливій частині КУпАП, наприклад, розділ II, глава 14 «Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок та громадську безпеку» [4].

Безпосередній об'єкт злочину є те певне реальне суспільне відношення, цінність або інтерес, на який здійснюється посягання. Безпосередній об'єкт злочину становить підсистему,

характеризуючи склад правопорушення. Класифікація «по горизонталі», в першу чергу, буде мати місце там, де посягання буде здійснюватися на два чи більше об'єкти і передбачати виділення основного та додаткового (обов'язкового чи факультативного) об'єктів. Якщо класифікація «по вертикалі» провадиться за критерієм рівня вагомості об'єкта, то «по горизонталі» об'єкти розмежовують на підставі взаємозалежності з родовим об'єктом посягання. Вищезначена класифікація була впроваджена більше 75 років у 1938 р. В.Д. Меньшагінін та стала загальноприйнятною [5, с. 30–33; 6, с. 48–49; 7, с. 71–74; 8; 9, с. 90–92]. Поглядів щодо трьохступеневої класифікації правопорушень, як адміністративних, так і кримінальних, поділяють також такі видатні науковці в галузях кримінального та адміністративного права, як Ю. П. Битяк, В.В. Зуй, О.І. Остапенко, Н.М. Оніщенко, С.Г. Стеценко, В.Я. Тацій, С.В. Тихомиров, А.І. Миколенко. Проте існують й інші погляди щодо класифікації об'єкта за вказаними критеріями.

Російський учений Л.Л. Кругліков пропонує класифікувати об'єкт злочину «по вертикалі» таким чином: загальний, міжродовий, родовий, груповий, видовий і безпосередній [10; 21–28]. М.Й. Коржанський класифікував об'єкти злочинів на підставі їх поділу на чотири ступеня: загальний, родовий, видовий, безпосередній [11, 147–149].

У доктрині адміністративного права така класифікація провадилась дещо по-іншому. Радянський учений І.О. Галаган, характеризуючи безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення, підкреслював виключно значущість тих конкретних відносин, які перебувають під охороною адміністративного законодавства й у разі порушення яких настає адміністративна відповідальність [12, с. 165–166]. Автор має на увазі спеціальний об'єкт, не розглядаючи значущість ані загального, ані родового об'єкта.

На наш погляд, доречно класифікувати об'єкт адміністративного правопорушення за трьома ступенями: загальний, родовий і безпосередній, тому що такий поділ охоплює всі види об'єктів, а проведення детальнішого поділу на практиці не призведе до змін результатів кваліфікації. До загального об'єкта адміністративного делікту будуть входити не всі суспільні відносини, а лише ті, що склалися у процесі державного управління та, як вже не раз наголошувалось вище, регулюються нормами адміністративного права, а при недотриманні останніх правопорушник буде нести адміністративну відповідальність. В.Б. Росинський вважає, що дане поняття потребує такого уточнення: «суспільні відносини, що є об'єктом адміністративного правопорушення, регулюються не лише нормами адміністративного, але в ряді випадків і нормами конституційного, екологічного, трудового, земельного, фінансового й інших галузей права. Проте охороняються вони тільки нормами КпАП» [13, с. 22].

Родовим об'єктом делікту в адміністративно-правовій доктрині прийнято вважати згруповані за певними ознаками суспільно-правові відносини, що охороняються адміністративно-деліктним законодавством. Саме за родовим об'єктом розподілені між главами норми в Особливій частині КУпАП. До складу родового об'єкта входить так званий видовий об'єкт – він дозволяє виокремити всередині згрупованих за родовим об'єктом деліктів ті, які, у свою чергу, мають ще більш схожі ознаки між собою.

Безпосереднім об'єктом називаються визначені нормою КУпАП або нормами інших законів України суспільні відносини, які безпосередньо нею й охороняються.

Класифікація «по горизонталі» об'єкта адміністративного правопорушення поділяє його на безпосередній, додатковий і факультативний. Безпосереднім вважається той об'єкт, на який направлено посягання особи правопорушника, а додатковий – це ті суспільні відносини, яким також в обов'язковому порядку буде завдана шкода, проте по суті мають інший родовий чи видовий об'єкт адміністративного делікту. При здійсненні кваліфікації адміністративного правопорушення важливо розуміти те, що родовий об'єкт при поділі «по вертикалі» буде становити таку ж сферу суспільних відносин, як при його класифікації «по горизонталі».

Під додатковим об'єктом розуміються суспільні відносини, які в порівнянні з безпосереднім об'єктом проступку відносяться до іншого родового чи видового об'єкта адміністративного проступку й яким шкода завдається завжди під час вчинення адміністративного делікту. Факультативний об'єкт відрізняється від додаткового тим, що шкода цим відносинам може не завдаватися під час вчинення проступку.

Отже, нами визначені загальні та родові об'єкти адміністративних правопорушень у сфері громадського порядку та громадської безпеки. Безпосередній об'єкт статей 173 та 173-1, 181, 182, 183 КУпАП співпадає з родовим об'єктом і буде становити суспільні відносини у сфері громадського порядку, а у ст. 174 КУпАП посягання буде здійснюватись не тільки на громадський порядок як на безпосередній об'єкт, а й на додатковий – громадську безпеку. Ми переконані, що громадський порядок та громадську безпеку під час проведення кваліфікації необхідно розуміти виключно як об'єкти адміністративно-правової кваліфікації, а отже, «загальні» запропоновані визначення даних понять, які містяться у деяких науково-практичних коментарях, є не дуже точними [14, с. 404; 15].

При цьому поділ об'єкта «по горизонталі» не буде мати ніякого юридичного сенсу з огляду на те, що більшість із зазначених проступків або характеризуються простим складом, або горизонтальна класифікація об'єктів зазначених проступків так чи інакше збігається з проведеною вертикальною класифікацією. Тобто її здійснення лише призведе до плутанини при процесі кваліфікації адміністративних правопорушень у сфері громадського порядку та громадської безпеки, виділенні зайвих або неправильних об'єктів посягання та помилкової кваліфікації адміністративних правопорушень.

Безпосереднім об'єктом вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису (ст. 173-2 КУпАП) – є суспільні відносини, пов'язані зі сферою захисту прав людини. Ми цілеспрямовано не поділяємо людину на громадянина, іноземця та особу без громадянства у межах аналізу даних статей КУпАП. На міжнародній арені правам людини приділяється досить багато уваги. Про це свідчать встановлені міжнародні стандарти, які закріплені у різних міжнародних документах. Так, Загальна декларація прав людини 1948 року встановлює, що всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах (ст. 1), мають право на життя, на свободу і на особисту недоторканність (ст. 3), та не повинні зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання (ст. 5) [16]. Відповідно до ст. 9 Конституції щодо ратифікації міжнародних договорів зазначені норми знайшли своє відображення у статтях 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29 зазначеного документа. Посягання при вчиненні даного правопорушення найчастіше здійснюється на свободу людини, а вона є невід'ємним природним правом кожної особи, де б вона не перебувала й громадянином якої б держави не була. Основний закон нашої держави наділяє іноземців та осіб без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, такими ж правами, свободами та обов'язками, як і своїх громадян, окрім певних винятків. Таким чином положення Сімейного кодексу, в т. ч. про право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності, звичок та уподобань (ст. 51), а також рівне право на фізичний та духовний розвиток, на здобуття освіти, прояв своїх здібностей, на створення умов для праці та відпочинку (ст. 52) розповсюджуються не тільки на громадян України, а й на інші категорії осіб [17]. Таким чином, закріплений у Конституції України статус людини, є основоположним щодо конституційного статусу громадянина. В.М. Шаповал пояснює це так: «Таке значення статусу людини зумовлене сутністю прав людини, трактованих як природна за походженням реалія, що визначає саме існування індивіда. При цьому кожний громадянин є водночас людиною і наділений усією сукупністю прав людини. З іншого боку, не кожна людина є громадянином конкретної або взагалі будь-якої держави» [18, с. 47]. При визначенні такого об'єкта, як права людини, важливо розуміти, що громадянин наділений усіма загально визначеними правами людини, а також усіма правами громадянина, якими його наділяє держава. Зазначене в жодному разі не може бути підґрунтям для ототожнення «прав людини» та «прав громадянина» у загальній юридичній доктрині. Незважаючи на те, що права людини так само, як і права громадянина, характеризуються невід'ємністю, перші – нерозривно пов'язані з природним правом і притаманні кожному з моменту народження, а права громадянина виходять із позитивного права й залежать від правового зв'язку (взаємних прав та обов'язків) між фізичною особою та державою [19, с. 157–162; 80].

Поділяючи об'єкт даного проступку за горизонтальним напрямком, можемо виділити додатковий об'єкт – посягання на адміністративно-правові відносини, як суспільні від-

носини у сфері державного управління [20, с. 111–112] (невиконання захисного припису). Поняття захисного припису визначено у законі, як «спеціальна форма реагування уповноважених підрозділів органів Національної поліції щодо захисту жертви насильства в сім'ї, яким особі, яка вчинила насильство в сім'ї, забороняється вчиняти певні дії стосовно жертви насильства в сім'ї» [21].

Безпосередній об'єкт ст. 175 («Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки») КУпАП становлять відносини щодо забезпечення пожежної безпеки. Проаналізувавши термін «пожежна безпека», який закріплений у п. 33 ст. 2 Кодексу цивільного захисту [22], можна зробити висновок, що об'єкт вказаного правопорушення становлять відносини з приводу гарантування відсутності будь-якого неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж, та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю.

Кваліфікуючи діяння особи за ст. 175-1 КУпАП, необхідно враховувати, що безпосередній об'єкт скоєного правопорушення буде включати охорону суспільних відносин у сферах: громадського порядку, пожежної безпеки та охорони здоров'я населення. На нашу думку, суспільні відносини в останніх двох сферах будуть додатковим та факультативним об'єктами відповідно. Охорона здоров'я відповідно до ЗУ «Про основи законодавства України про охорону здоров'я» [23] визначається, як система заходів, які здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, медичними та фармацевтичними працівниками і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя. Право на охорону здоров'я – невід'ємне право людини та важлива складова життєдіяльності будь-якого сучасного суспільства. Держава гарантує право на охорону здоров'я: підтримує достатній життєвий рівень населення, забезпечує медичний огляд, соціальне обслуговування та охорону навколишнього природного середовища і т. п. У свою чергу громадяни повинні уважно ставитися до свого здоров'я та здоров'я своїх близьких, надавати допомогу громадянам, що знаходяться у загрозовому для життя чи здоров'я стані, не завдавати шкоди здоров'ю інших громадян. Ми підтримуємо точку зору В.В. Лещенко та Я.Ф. Радиша, що право на охорону здоров'я – це, перш за все, забезпечення відповідного життєвого рівня. Дане право також передбачає безпечне для життя та здоров'я людини навколишнє природне середовище [24, с. 107].

З.С. Гладун зазначає: «Охорона здоров'я населення, як комплекс загальнодержавних і громадських заходів, метою проведення яких є зміцнення здоров'я людей, і які здійснюються органами публічної (державної і муніципальної) влади, є об'єктом дії норм як приватного, так і публічного права», а також визначає, що до об'єктів правової охорони здоров'я відноситься: індивідуальне здоров'я фізичної особи та здоров'я певної групи осіб (громадське здоров'я). У межах нашого дослідження нас цікавлять саме норми публічного права, які становлять досить значну частину національного законодавства та характеризуються комплексністю, оскільки питання про охорону здоров'я населення регулюють норми адміністративного, екологічного, трудового, цивільного, кримінального та інших галузей права. Визначальне місце у регулюванні відносин, пов'язаних зі сферою охорони здоров'я, займають норми адміністративного права, це дає підстави говорити про адміністративно-правову охорону здоров'я. Адміністративно-правова охорона здоров'я полягає у здійсненні різноманітних заходів із метою забезпечення і зміцнення здоров'я за допомогою засобів адміністративного права [25, с. 105–106].

Таким чином, відносини з приводу охорони, захисту, гарантування прав людини та громадянина, які стосуються охорони здоров'я, організації та дій державно-комунальної системи охорони здоров'я: медичних закладів і установ (діяльність яких пов'язана з виданням ліцензій і проведенням акредитації, контролем щодо надання медичної допомоги, проведення приватної медичної практики, вироблення медичних препаратів, прекурсорів та наркотичних речовин і застосування їх на практиці, здійснення примусового та обов'язкового лікування тощо) регулюються нормами саме адміністративного права [26, с. 76].

При аналізі двох схожих за своїм складом статей 176 («Виготовлення, зберігання самогону та апаратів для його вироблення») та 177 («Придбання самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення») КУпАП слід зазначити, що об'єктом даних проступків буде сфера громадського порядку (безпосередній об'єкт) та сфера охорони здоров'я населення (додатковий об'єкт), так само об'єкт буде класифікуватися у ст. 180 («Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння») КУпАП.

У ст. 177-2 («Виготовлення, придбання, зберігання або реалізація фальсифікованих алкогольних напоїв або тютюнових виробів») КУпАП посягання буде здійснюватися на дві сфери суспільних відносин: охорону здоров'я населення (безпосередній об'єкт) та встановлений порядок виготовлення, а також реалізації алкогольних напоїв і тютюнових виробів (додатковий об'єкт).

Для проведення кваліфікації необхідно визначити, що підпадає під поняття «алкогольні напої» та «тютюнові вироби». Їх визначення закріплені у ЗУ «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів».

Порядок виготовлення, зберігання та реалізації алкогольних напоїв і тютюнових виробів встановлюється законами, а також іншими нормативно-правовими актами, порушення передбачених правил по суті є посягання на «встановлений порядок».

У процесі розпивання спиртних напоїв на виробництві чи на робочих місцях, на території підприємств, установ, організацій або у їх приміщеннях (ст. 179 КУпАП) посягання здійснюється на безпосередній об'єкт – громадський порядок та громадську безпеку, а також додатковий – суспільні відносини у сфері державного управління.

Класифікувати об'єкт проступку, передбаченого ст. 181-1 КУпАП, можна так: безпосередній об'єкт – відносини у сфері суспільної моралі, а додатковий – громадський порядок. Мораль – це один з інструментів регулювання взаємовідносин, що виникають між людьми. Незважаючи на те, що зміст та суть поняття «мораль» безперервно змінювалась протягом багатьох віків під впливом різних історичних процесів, у кожній нації, кожного народу сформувалися загальні, спільні цінності, а точніше базові моральні вимоги. Наприклад, жорстокість ніколи не вважалася «достойною» рисою характеру, а самовладання завжди викликало повагу.

Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про захист суспільної моралі» суспільну мораль необхідно розуміти як систему етичних норм, правил поведінки, що склалися у суспільстві на основі традиційних духовних і культурних цінностей, уявлень про добро, честь, гідність, громадський обов'язок, совість, справедливість. Ст. 21 зазначеного закону встановлює цивільно-правову, дисциплінарну, адміністративну, кримінальну відповідальність за порушення норм законодавства України про захист суспільної моралі [27]. Але при цьому необхідно зазначити, що окремих статей у КУпАП, що передбачали адміністративну відповідальність у сфері захисту суспільної моралі, немає [28, с. 59]. А тому правильна кваліфікація адміністративних правопорушень у сфері громадського порядку та безпеки не можлива у відриві від поняття «суспільна мораль», та інших тісно пов'язаних із ними понять.

У випадку ухилення батьків чи осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей (ст. 184 КУпАП) посягання буде здійснюватися на сферу охорони прав та інтересів неповнолітніх, вона й буде безпосереднім об'єктом. Визначення неповнолітньої особи наведено у Кримінальному процесуальному кодексі України. Так, неповнолітня особа – малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років [29]. Згідно з ч. 1 ст. 1 Конвенції про права дитини 1989 року останньою визнається кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше [30]. Права та інтереси дитини можна визначити як сукупність благ, без яких вона не зможе повноцінно розвиватися. Ускладнюється це тим, що дитина в силу свого віку не може самостійно захищати свої права, а отже, потребує особливої уваги та захисту з боку держави.

Взагалі всі права та свободи дитини можна класифікувати за різними підставами. Загальноприйнятою вважається класифікація, що є ідентичною й для прав людини, тобто на особисті (громадянські) права, політичні права і свободи, а також соціальні, економічні та культурні права. Напевно, саме така класифікація дала підставу для дискусії, що виникла між науковцями з приводу ототожнення прав людини та дитини. Ми ж вважаємо, що для кваліфікації важливо поділяти та розуміти, що права дитини лише впливають із прав людини, а тому ніяк не можуть бути однаковими. Це підтверджується наявністю у дитини особливих прав, зокрема, – не розлучатися з батьками (статті 9-11 Конвенції про права дитини 1989 р.), права на усиновлення (ст. 21 Конвенція про права дитини 1989 р.), а також право дитини на гру (ст. 31 Конвенція про права дитини 1989 р.).

Висновок. Отже, на основі аналізу різних наукових поглядів щодо класифікації об'єкта адміністративного правопорушення ми виробили загальну класифікацію об'єктів адміністративних правопорушень у сфері забезпечення громадського порядку та громадської безпеки, без якої процес проведення кваліфікації неможливий. Такий детальний поділ у доктрині адміністративного права може стати методичною рекомендацією суб'єктам, які провадять таку кваліфікацію.

Список використаних джерел:

1. Парменов С.А. Проблема кваліфікації об'єкта адміністративного правопорушення / С.А. Парменов // Управление в социальных и экономических системах : м-лы XXII международной научно-практической конференции, Минск, 17 мая 2013 г. / Минский ин-т управления; редкол.: Н.В. Суша [и др.]. – Минск, 2013. – Минск : Изд-во МИУ, 2013. – С. 121–123.
2. Федорчак І.В. Адміністративно-правова характеристика об'єкта адміністративного правопорушення у сфері земельних правовідносин / І.В. Федорчак // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2014. – № 1. – С. 158–163. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vznu_Jur_2014_1_29.pdf.
3. Кримінальний кодекс України: 05.04.2001 р., № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25–26. – Ст. 131, з наст. змінами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р., № 8074-10-ВР // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122, 1123, з наст. змінами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/stru/paran60#n60>.
5. Кваліфікація преступлений / Ф.Г. Бурчак. – 2-е изд., доп. – Киев: Политиздат Украины, 1985. – 120 с.
6. Кузнецов В.В. Теорія кваліфікації злочинів : підручник / [В.В. Кузнецов, А.В. Савченко]; за заг. ред. проф. Є.М. Моїсеева та О.М. Джужи; наук. ред. к. ю. н., доц. І.А. Вартильська. – [2-е вид. перероб.]. – К. : КНТ, 2007. – 300 с.
7. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Атіка, 2004. – 488 с.
8. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 480 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ebk.net.ua/Book/KPravo/06-09/1073.htm>.
9. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. – 2-ге вид. перероб. та доп., станом на вересень 2011 р. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 320 с.
10. Кругликов Л.Л. Практикум по уголовному праву. Общая часть. Особенная часть: учебное пособие. – М.: Бек, 2002. – 352 с.
11. Коржанский Н.И. Объект преступления // Энциклопедия уголовного права. – СПб.: Издания проф. Малинина, 2005. – Т. 4. – Состав преступления. – С. 87–237.
12. Галаган И.А. Административная ответственность в СССР (государственное и материально-правовое исследование). – Воронеж, 1970. – 251 с.

13. Белікова О.В. Юридичний склад адміністративного правопорушення / О.В. Белікова // Держава та регіони / Серія: право. – 2013. – № 3 (41). – С. 22–28.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Науково-практичний коментар / Р.А. Калюжний, А.Т. Комзюк, О.О. Погрібний та ін. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 781 с.
15. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / За заг. ред. С.В. Петкова та С.М. Морозова. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 350 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/66182-stattya-173-drbnehulganstvo.html>.
16. Загальна декларація прав людини (прийнята і проголошена Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року) // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.
17. Сімейний кодекс України: від 10.01.2002., № 2947-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 21–22. – Ст. 135, з наст. змінами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/para283#n283>.
18. Шаповал В.М. Загальні характеристики конституційних статусів людини і громадянина в Україні / В.М Шаповал, Т.І. Шаповал // Право України. – 2006. – № 9. – С. 47–51.
19. Баглай М.В. Конституционное право Российской Федерации: учеб. для юрид. вузов и ф-тов. – М.: Норма: ИНФРА-М, 1998. – 741 с.
20. Соркін Б.В. Відносини в системі державного управління, як предмет правового регулювання / Б.В. Соркін // Наукові праці МАУП. – 2014. – Вип. 1. – С. 111–114. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npmaup_2014_1_21.pdf.
21. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 10. – Ст. 70, з наст. змінами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>.
22. Кодекс цивільного захисту України: 02.10.2012 р. № 5403-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 34–35. – Ст. 458, з наст. змінами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
23. Закон України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – № 4. – Ст. 19, з наст. змінами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>.
24. Лещенко В.В. Права людини на життя та охорону здоров'я – методологічна основа державного управління сферою охорони здоров'я: вступ до проблеми / В.В. Лещенко, Я.Ф. Радиш // Державне управління: теорія та практика. – 2014. – № 1. – С. 104–113.
25. Гладун З.С. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері охорони здоров'я за законодавством України / З.С. Гладун // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. – С. 103–111.
26. Гладун З.С. Концептуальні засади державно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення / З.С. Гладун // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку (19–20 квітня 2007 року, м. Львів) / Упоряд. к. ю. н. І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко – Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2007. – С. 73–79.
27. Закон України «Про захист суспільної моралі» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 14. – Ст. 192, з наст. змінами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>.
28. Новицька Н.Б. Адміністративна відповідальність за правопорушення в сфері захисту суспільної моралі / Н.Б. Новицька // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2012. – № 4. – С. 59–64. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npnauc_2012_4_14.pdf.
29. Кримінально-процесуальний кодекс України: 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88, з наст. змінами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/para382#n382>.
30. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

